

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 31

DOM
2015-07-14
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
10164-15

SÖKANDE

Stockholms Elektriska Montörer AB, 556820-1148

Ombud: Advokat Madeleine Sifvert och jur.kand. Marion Kronberg
Advokatfirman Nova AB
Box 55996
102 16 Stockholm

MOTPART

Statens Fastighetsverk

Ombud: Advokat Magnus Nedström och jur. kand. Tobias Stefansson
Advokatbyrån Sigeman & Co
Anna Lindhs plats 4
211 19 Malmö

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår Stockholms Elektriska Montörer AB:s ansökan om överprövning.

Dok.Id 621177

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Statens Fastighetsverk (SFV) genomför en upphandling (referensnummer 15/28) av ramavtal gällande entreprenadarbeten inom fackområdena el och målerikonservering för förvaltningsområdena Stockholms slott, Ulriksdal, Djurgården och Teatrarna med tillhörande geografiska områden. Upphandlingen genomförs som ett förenklat förfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU).

Stockholms Elektriska Montörer AB (Bolaget) ansöker om överprövning av upphandlingen i den del den avser fackområdet el och yrkar att upphandlingen ska göras om i den delen.

SFV bestrider bifall till yrkandet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Bolaget anför bl.a. följande

Den i upphandlingen gällande anbudstiden är oskäligt kort med hänsyn till upphandlingens komplexitet och dess krav på att med anbudet inge samtliga efterfrågade handlingar enligt anbudsförfrågan. Upphandlingen har således genomförts på ett sätt som står i strid med kravet på skälig anbudstid i 15 kap. 9 § LOU. Överträdelsen har medfört att Bolaget har lidit eller i vart fall riskerar att lida skada genom att gå miste om möjligheten att tilldelas kontraktet i upphandlingen. Eftersom bristerna rör förfrågningsunderlagets utformning, dvs. upphandlingens konkurrensuppsökande skede, ska förvaltningsrätten besluta att upphandlingen ska göras om.

Ju mer komplex en upphandling är, desto längre måste anbudstiden vara (jfr Kammarrätten i Stockholms dom den 23 maj 2012 i mål nr 114-12 och

116-12). Det ska också beaktas om upphandlingen sker i semestertider (jfr Länsrätten i Västerbottens läns dom den 9 februari 2004 i mål nr 99-04).

SFV annonserade upphandlingen den 20 april 2015. Sista dag för att komma med anbud var den 4 maj 2015. Anbudstiden var således 14 dagar exklusive dagen för annonsering. Under tiden för annonseringen inträffade både första maj, som är en röd dag, och valborgsmässoafton.

För att kunna skaffa sig en uppfattning om omfattningen av uppdraget har anbudsgivare varit tvungna att kontrollera respektive geografiskt område, vilket har krävt efterforskning och arbete. Vidare har krävts att anbudsgivaren inget kortfattad företagspresentation, redovisar tre referensprojekt som ska vara högst fem år gamla och som visar att anbudsgivande företag har dokumenterad erfarenhet från arbete i arkitektoniskt eller kulturhistoriskt värdefull miljö, samt inget kopia av bevis om giltig försäkring.

Vad gäller referensprojekten måste anbudsgivaren hinna försäkra sig om att angiven referent vill agera som referens och att denna kommer att vara tillgänglig för att svara på frågor. Vanligtvis går det inte att kontakta dessa personer under en helg eller röd dag. Det innebär att varje anbudsgivare har haft åtta dagar (om valborgsmässoafton räknas) på sig att kontakta och säkerställa tilltänkta referenter.

Vidare ska anbudsgivaren ange pris för yrkesarbetare i SEK per timme samt en till tre personer som har arbetsledande position och som kommer att ansvara för arbeten inom ramavtalet. För varje offererad person ska bifogas en kortfattad meritförteckning. Det framgår inte om en till tre personer ska anges för varje anbudsområde eller för samtliga områden tillsammans. Vad som menas med en kortfattad meritförteckning framgår inte heller.

Krav som innebär att anbudsgivare ska ha erfarenhet av arbete i arkitektoniskt eller kulturhistoriskt värdefull miljö hör inte till det vanliga och kan inte sägas vara av standardmässig karaktär. För rutinerade anbudsgivare handlar det kanske om handlingar som lätt kan tas fram, men för anbudsgivare som är nya på marknaden innebär kraven en omfattande arbetsinsats. Upphandlingen är därmed inte av ett så enkelt slag att anbudstiden kan sättas till 14 dagar.

SFV anför bl.a. följande

SFV har inte brutit mot kravet på skälig anbudstid i 15 kap. 9 § LOU eller mot någon annan bestämmelse i samma lag.

Det stämmer att SFV annonserade upphandlingen den 20 april 2015 och att sista dag för att komma in med anbud var den 4 maj 2015, dvs. 14 dagar efter att den annonserats. Anbudstider av motsvarande längd är ofta förekommande i enkla upphandlingar av jämförbart slag.

Anbudsförfrågan är kortfattad och tydligt formulerad och detsamma gäller de administrativa föreskrifterna. Det har därför varit helt okomplicerat att tillgodogöra sig innehållet och att omgående värdera vad SFV efterfrågat. Antalet obligatoriska krav har varit mycket begränsat.

Anbudsgivarna har inte heller behövt genomföra ett omfattande arbete för att utarbeta ett anbud. Större delen av svaren ska anges som Ja eller Nej. De uppgifter om referensprojekt m.m. som ska bifogas får anses standardmässiga. De efterfrågas vid nästintill samtliga upphandlingar och även i samband med andra uppdrag. Sålunda torde i stort sett alla företag som någon gång lämnat anbud i en offentlig (eller privat) upphandling ha tillgång till färdigställda meritförteckningar, förteckningar över referenspro-

jekt och en företagspresentation. Dessa handlingar behöver därför vanligtvis endast enkelt anpassas till kraven i aktuell upphandling.

En anbudsfrist om 14 dagar måste därför anses med god marginal tillräcklig och därför även skälig. Ingen leverantör har begärt förlängd anbudstid och ingen leverantör har ens ställt någon fråga angående anbudstidens längd. Även detta får anses tala för att 14 dagar har varit en skälig anbudstid.

Förvaltningsrättens bedömning

Av 15 kap. 9 § LOU framgår att anbudsgivare ska ges skälig tid för att komma in med anbud. Vad som utgör "skälig tid" är inte närmare preciserat utan får avgöras i varje enskilt fall. Förvaltningsrätten har att ta ställning till om det på grund av vad Bolaget har anfört är visat att den av SFV angivna anbudstiden var oskäligt kort.

I upphandlingen har anbudsgivarna fått 14 dagar på sig att bl.a.

- inge en kortfattad företagspresentation,
- redovisa tre referensprojekt som ska vara högst fem år gamla och som visar att anbudsgivande företag har dokumenterad erfarenhet från arbete i arkitektoniskt eller kulturhistoriskt värdefull miljö,
- inge en kopia av bevis om giltig försäkring,
- ange pris för yrkesarbetare i SEK per timme,
- ange en till tre personer som har arbetsledande position och som kommer att ansvara för arbeten inom ramavtalet, samt
- för varje sådan person bifoga en kortfattad meritförteckning.

Enligt förvaltningsrätten får de uppgifter som efterfrågats, även med hänsyn till att referensprojekten ska avse arbete i arkitektoniskt eller kulturhistoriskt värdefull miljö, anses vara av standardmässig karaktär. Även för

ett företag som inte deltagit i offentliga eller privata upphandlingar torde det inte krävas någon omfattande arbetsinsats för att sammanställa ett anbud. Inte heller arbetsinsatsen som krävs för att kontrollera de områden som upphandlingen avser kan anses omfattande.

Under anbudstiden inföll första maj, som är en röd dag, och valborgsmässoafton. Trots detta bedömer förvaltningsrätten att det inom ramen för anbudstiden har varit fullt möjligt för en anbudsgivare att utan någon orimlig arbetsinsats ta till sig förfrågningsunderlaget, bedöma möjligheterna att utföra uppdrag enligt vad som efterfrågas samt sammanställa handlingar som uppfyller de i upphandlingen ställda kraven. Anbudstiden har därmed inte varit oskäligt kort. Bolagets ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Robert Johansson
Rådman

Daniel Ekwall har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.